

NAAM Ronald Brinkman
LEEFTIJD 38
GEBORTEPLAATS Zwolle
STUDIE(S) Notarieel recht
ONDERZOEK 'Het fidei-commis in de notariële praktijk'
PROMOVEERT 11 september 2014

ONDERZOEKT

Fidei-commis: spanningsveld tussen eenvoud en volledigheid

Het fidei-commis: een type testament dat sinds de veranderende wetgeving in 2003 in opkomst is, blijkt in de praktijk een lastige rechtsfiguur met veel mogelijkheden. Reden genoeg voor Ronald Brinkman, notaris in Hardenberg, om hier onderzoek naar te doen. Hoe werkt het fidei-commis in de praktijk en tegen wat voor zaken loop je als notaris aan? Brinkman promoveert in september aan de Rijksuniversiteit Groningen op dit onderwerp. Resultaat: een boek met veel aanbevelingen.

TEKST Jessica Hendriks | FOTO Truus van Gog

Wat zijn de belangrijkste resultaten?

'Het fidei-commis gebruik je als je vermogen meerdere keren wilt nalaten. Het is een rechtsfiguur dat eigenlijk heel moeilijk in ons rechtstelsel past en daarmee ook allerlei problemen laat zien. Daar waar normaal veel waarborgen in de wet staan, is dat in dit geval niet altijd zo. Stel, er staat in het zogenoemde tweestaptestament dat het geërfde vermogen overgaat op de tweede erfgenaam als hij gaat samenwonen, wanneer is dit dan precies het geval? En wat als de eerste erfgenaam alsnog een huis of een auto verkoopt die eigenlijk al eigendom was van de tweede erfgenaam? Wordt dan de koper van de auto beschermd? Of de tweede erfgenaam?'

Hoe voorkom je dit?

'Collega Peter Blokland gaf ooit een voorzet door voorwaarden in het testament op te nemen die objectief kenbaar zijn. Dat de overgang van een huis niet eerder plaatsvindt dan dat je het bij het Kadaster hebt ingeschreven bijvoorbeeld. Daar ben ik het mee eens. Verder zou ik de wetgever willen vragen

'Ik vraag de wetgever een partij te beschermen. Het maakt mij niet uit welke, als er maar duidelijkheid komt'

een partij te beschermen. Het maakt mij niet uit welke, als er maar duidelijkheid komt. Zo lang dit niet gebeurt, moeten wij deze beslissing aan de rechter overlaten. Dat gebeurt nu nog niet vaak: het is tenslotte nog een vrij nieuwe rechtsfiguur. Maar in de toekomst zullen bovenstaande problemen zich voor gaan doen.'

Wat kunnen notarissen met het onderzoek?

'Maak een keuze: ga ik mijn model uitbreiden met allerlei mogelijkheden die zich in de praktijk kunnen voordoen én is dat ook mijn rol als notaris? Of ga ik het eenvoudig houden en schrijf ik alleen de hoofdregel op, dat doet

de wetgever immers ook altijd. En wat vertel ik dan mijn cliënten? Hoe zouden zij invloed kunnen hebben op zo'n model? Ik heb daar zelf ook nog niet echt een antwoord op gevonden. Ik weet nu wat er allemaal mis kan gaan en collega's ook als zij straks mijn boek lezen. Maar wij zijn geneigd om een model te maken waarin alles wordt ondervangen. Alleen wat snapt de cliënt er dan nog van? Dan wordt het eigenlijk juristenrecht en daar is het recht niet voor bedoeld. De cliënt wil alleen een doel bereiken: een ex uitsluiten bijvoorbeeld. Hoe dat precies gaat, interesseert hem niet. Het is een moeilijke beslissing. Iedereen wil tegenwoordig alles eenvoudiger, maar als je dan aan de slag gaat, wordt het juist uitgebreider. Dat is de *hiccup*. Eenvoud is ontzettend lastig.'

Hoe verliep het onderzoek?

'Ik heb alle informatie die ik de afgelopen vijftien jaar in mijn hoofd heb verzameld, opgeschreven. Aan het eind had ik zoveel informatie dat ik door middel van een *mindmap* alles opnieuw heb geordend. Dat heeft geholpen. Resultaat: meer samenhang in het verhaal. Ik kan zo'n onderzoek iedereen aanbevelen. Je leest zoveel over onderwerpen die fundamenteel zijn voor je vak, dat je daar ook op het gebied van onroerend goed, ondernemingsrecht en fiscaal recht weer wat aan hebt.' ■